

Lieta C-630/21

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2021. gada 13. oktobris

Iesniedzējtiesa:

Oberlandesgericht Stuttgart (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2021. gada 12. oktobris

Prasītājs un apelācijas sūdzības iesniedzējs:

O. K.

Atbildētāja un atbildētāja apelācijas tiesvedībā:

Mercedes-Benz Bank AG

Pamatlietas priekšmets

Direktīva 2008/48 – Patērēja kredītīgums – Atteikuma tiesības – Atteikuma termiņš – Beigas – Līguma pilnīga izpilde – Patērētāja prasījuma tiesības – Tiesības prasīt ienākumu izmaksu

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Savienības tiesību interpretācija, LESD 267. pants

Prejudiciālie jautājumi

- a) Vai Direktīvas 2008/48 14. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka patērētāja atteikuma tiesības vairs nepastāv, ja abas puses ir pilnībā izpildījušas kredītīgumu?
- b) Ja atbilde uz a) jautājumu ir noliedzoša, vai Direktīvas 2008/48 14. pantam ir pretrunā dalībvalsts tiesību norma, saskaņā ar kuru patērētāja atteikuma

tiesības vairs nevar izmantot, ja abas puses ir pilnībā izpildījušas kredītīgumu?

c) Ja atbilde uz a) jautājumu ir noliedzoša, bet uz b) jautājumu – apstiprinoša:

vai Direktīvas 2008/48 14. panta 3. punktam ir pretrunā dalībvalsts tiesību norma, saskaņā ar kuru patērētājam, kurš faktiski ir izmantojis savas atteikuma tiesības saskaņā ar Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punktu, ir tiesības prasīt kreditoram izmaksāt ienākumus, ko tas ir guvis no maksājumiem, kurus patērētājs ir veicis kreditoram līdz atteikuma brīdim?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītīgumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK, it īpaši tās 14. un 22. pants

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/65/EK (2002. gada 23. septembris) par patēriņa finanšu pakalpojumu tālpārdošanu un grozījumiem Padomes Direktīvā 90/619/EEK un Direktīvās 97/7/EK un 98/27/EK, it īpaši tās 6. pants

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/83/ES (2011. gada 25. oktobris) par patērētāju tiesībām un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/13/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK un atceļ Padomes Direktīvu 85/577/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EK, it īpaši tās 9. un 10. pants

Padomes Direktīva 85/577/EEK (1985. gada 20. decembris) par patērētāja aizsardzību attiecībā uz līgumiem, kas noslēgti ārpus uzņēmuma telpām

Atbilstošās valsts tiesību normas

Bürgerliches Gesetzbuch [Civilkodekss] 2002. gada 2. janvārī publicētajā redakcijā (*BGBI.* I, 42. lpp., 2003 I, 738. lpp.), kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar 2021. gada 10. augusta likuma (*BGBI.* I, 3535. lpp.) 1. pantu, it īpaši tā 242., 346., 357., 492. un 495. pants

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche [Civilkodeksa ievadlikums] 1994. gada 21. septembrī izsludinātajā redakcijā (*BGBI.* I, 2494. lpp.; 1997 I, 1061. lpp.), kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar 2021. gada 10. augusta likuma (*BGBI.* I, 3515. lpp.) 2. pantu, it īpaši tā 247. panta 3. un 6. punkts

Īss faktu un tiesvedības izklāsts

- 1 Ar 2012. gada 16. jūnija līgumu *Mercedes-Benz Bank AG* piešķīra O. K. kā patērētājam aizdevumu mehāniskā transportlīdzekļa pirkuma cenas finansēšanai. Līguma dokumentos nebija norādīta nokavējuma procentu likme, kas bija spēkā līguma noslēgšanas dienā.
- 2 O. K. atmaksāja aizdevumu atbilstoši līguma noteikumiem. Pēc tam 2015. gada maijā *Mercedes-Benz Bank AG* noņēma attiecīgos nodrošinājumus. Tādējādi kredītlīgums bija pilnībā izpildīts.
- 3 Ar 2018. gada 25. septembra vēstuli O. K. atkāpās no kredītlīguma.
- 4 *Mercedes-Benz Bank AG* tam nepiekrita. Pēc tam O. K. cēla prasību *Landgericht Stuttgart* [Štutgartes apgabaltiesā]. Viņš lūdz atmaksāt samaksātās summas. Turklāt par ienākumiem, ko *Mercedes-Benz Bank AG* ir guvusi no šīm summām, tai ir jāmaksā procenti 5 procentpunktu apmērā virs attiecīgās pamatlikmes.
- 5 *Landgericht Stuttgart* šo prasību noraidīja. Tā norāda, ka kredītlīgums ir pilnībā izpildīts un kopš tā laika ir pagājuši vairāk nekā trīs gadi. Tāpēc, ņemot vērā labticības principu (*BGB* 242. pants), O. K. vairs nevarot atsaukties uz atteikuma tiesībām.
- 6 O. K. par *Landgericht Stuttgart* spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā.

Pamatlietas dalībnieku galvenie argumenti

- 7 O. K. uzskata, ka tā atteikums nav novēlots, jo atteikuma termiņš vispār vēl neesot sācies. Viņš neesot saņēmis visu informāciju, kas ir nepieciešama saskaņā ar Savienības tiesībām (Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkta b) apakšpunkts, lasot to kopsakarā ar tās 10. panta 2. punktu) un attiecīgajām valsts tiesību normām.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

Par a) jautājumu

- 8 Direktīvā 2008/48 nav skaidri precizēts, vai un – apstiprinošas atbildes gadījumā – kad vairs nepastāv atteikuma tiesības saskaņā ar šīs direktīvas 14. pantu.
- 9 Iesniedzējtiesas skatījumā daudz kas liecina par to, ka tad, ja abas puses ir pilnībā izpildījušas kredītlīgumu, atteikuma tiesības vairs nepastāv:
 - Direktīvas 2008/48 34. apsvērums (skat. ģenerālvokāta Dž. Hogana [*G. Hogan*] secinājumus apvienotajās lietās C-33/20, C-155/20 un C-187/20, *Volkswagen Bank* u.c., EU:C:2021:629, 107. punkts)

- Informācijas sniegšanas pienākumu mērķis saskaņā ar Direktīvas 2008/48 10. pantu (skat. ģenerālvokāta Dž. Hogana secinājumus apvienotajās lietās C-33/20, C-155/20 un C-187/20, *Volkswagen Bank* u.c., EU:C:2021:629, 108. punkts)
 - Tiesas judikatūra par Direktīvu 85/577 (spriedums, 2008. gada 10. aprīlis, *Hamilton*, C-412/06, EU:C:2008:215, 41. un nākamie punkti)
 - Direktīvas 2002/65 6. panta 2. punkta c) apakšpunkts (skat. Tiesas spriedumu, 2019. gada 11. septembris, *Romano*, C-143/18, EU:C:2019:701, 39. punkts)
 - Atteikuma tiesību izmantošana saskaņā ar Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punktu nav ierobežota laikā (Tiesas spriedums, 2021. gada 9. septembris, *Volkswagen Bank* u.c., apvienotās lietas C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, 117. punkts). Tomēr tiesības, kurām nav nekādu ierobežojumu, ciktāl var spriest, būtu bezprecedenta situācija dalībvalstu tiesību sistēmās.
 - Ņemot vērā mērķi nodrošināt augsta līmeņa patērētāju aizsardzību, tiesības bez jebkādiem ierobežojumiem varētu būt arī nesamērīgas (skat. attiecīgi Tiesas spriedumu, 2016. gada 9. novembris, *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 72. punkts).
- 10 Par labu tam, ka atteikuma tiesības nezūd pēc līguma pilnīgas izpildes, varētu liecināt tas, ka laikā neierobežoto atteikuma tiesību mērķis ir arī atturēt un sodīt (Tiesas spriedums, 2021. gada 9. septembris, *Volkswagen Bank* u.c., C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, 124. un nākamie punkti).
- 11 Tomēr iesniedzējtiesa uzskata, ka šim aspektam ir mazāka nozīme šādu iemeslu dēļ:
- Atteikuma tiesību sodošais un preventīvais raksturs Direktīvā 2008/48 nav skaidri uzsvērts (skat. direktīvas 34. apsvērumu par atteikuma tiesību izmantošanas procedūru tuvināšanu līdzīgās jomās).
 - Direktīva 2011/83, kurā Savienības likumdevējs paredz, ka atteikuma tiesības pēc noteikta laika beidzas (9. panta 2. punkts), proti, pat ja netiek sniegta informācija par atteikuma tiesībām (10. pants).
 - Pēc līguma pilnīgas izpildes vairs nevar lietderīgi iegūt informāciju par tiesībām un pienākumiem, kas izriet no līguma.
 - Saskaņā ar tiesiskas valsts principu, kas ir spēkā arī Savienības tiesībās, sodīt var tad, ja parādnieks būtu varējis rīkoties atbilstoši tiesību aktiem. Tomēr Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta noteikumi daudzviet ir formulēti neprecīzi un ļoti plaši. Vairākās lietās interpretācijas, ko ir veicis Vācijas likumdevējs un *Bundesgerichtshof* [Federālā Augstākā tiesa], pēc pārbaudes Tiesā nav apstiprinātas (skat. spriedumus, 2021. gada 9. septembris,

Volkswagen Bank u.c., apvienotās lietas C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, un 2020. gada 26. marts, *Kreissparkasse Saarlouis*, C-66/19, EU:C:2020:242, 49. punkts).

Par b) jautājumu

- 12 Ja kopš kredītīguma noslēgšanas ir pagājis zināms laiks un līgums ir pilnībā izpildīts, patērētāja atsaukšanās uz savām atteikuma tiesībām, kas paredzētas Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punktā, saskaņā ar valsts tiesībām individuālā gadījumā var būt pretrunā labticības principam (valsts augstāko tiesu judikatūra). Proti, saskaņā ar *BGB* 242. pantu parādniekam saistības ir jāizpilda tā, kā to prasa labticības princips, ņemot vērā godīgu darījumu praksi.
- 13 Ir jānoskaidro, vai Direktīvas 2008/48 14. panta 1. punkts nepieļauj šādu valsts tiesību interpretāciju.
- 14 Iesniedzējtiesas skatījumā pret to liecina iepriekš 9. un 11. punktā minētais pamatojums, it īpaši:
 - Tiesas judikatūra par Direktīvu 85/577 (spriedums, 2008. gada 10. aprīlis, *Hamilton*, C-412/06, EU:C:2008:215, 41. un nākamie punkti);
 - Direktīva 2011/83, kurā Savienības likumdevējs paredz, ka atteikuma tiesības pēc noteikta laika beidzas (9. panta 2. punkts), proti, pat ja netiek sniegta informācija par atteikuma tiesībām (10. pants).

Par c) jautājumu

- 15 Nedz Direktīvas 2008/48 14. panta 3. punktā, nedz kādā citā vietā nav precizēts, kādas ir patērētāja tiesības pēc spēkā esoša atteikuma.
- 16 Saskaņā ar valsts tiesībām patērētājam pēc spēkā esoša atteikuma ar zināmiem nosacījumiem ir tiesības atgūt ne tikai savus maksājumus (procenti un atmaksātās daļas), bet arī ienākumus, ko kreditors ir guvis no tā maksājumiem; ja kreditors ir banka, tiek uzskatīts, ka tas ir guvis šādus ienākumus, proti, nokavējuma procentu apmērā, ko tas var pieprasīt (valsts augstāko tiesu judikatūra). Šajā lietā tie ir 5 procentpunkti virs attiecīgās pamatlikmes.
- 17 Atbilstoši Tiesas judikatūrai saistībā ar līgumiem, kuri ietilpst Direktīvas 2008/48 piemērošanas jomā, dalībvalstis nevar paredzēt līguma pusēm pienākumus, kas nav noteikti šajā direktīvā, ja tajā ir ietverti saskaņoti noteikumi jomā, uz kuru attiecas šie pienākumi (spriedums, 2021. gada 9. septembris, *Volkswagen Bank* u.c., apvienotās lietas C-33/20, C-155/20 un C-187/20, EU:C:2021:736, 107. un 108. punkts).
- 18 Direktīvas 2008/48 14. panta 3. punktā ir ietverti noteikumi par spēkā esoša atteikuma tiesiskajām sekām. Tomēr ir reglamentētas tikai kreditora tiesības.

- 19 Tāpēc nav skaidrs, vai Direktīvā 2008/48 ir ietverti saskaņoti noteikumi, kas attiecas uz spēkā esoša atteikuma tiesisko seku visu jomu – kā rezultātā dalībvalstis savās valstīs tiesībās nedrīkst saglabāt vai ieviest noteikumus, kuri atšķiras no šīs direktīvas noteikumiem (Direktīvas 2008/48 22. panta 1. punkts) – vai arī tikai uz kreditora tiesību jomu. Otrais variants ir pretrunā mērķim izveidot reālu iekšējo tirgu (skat. Direktīvas 2008/48 7. un 9. apsvērumu).
- 20 Tomēr gadījumā, ja Direktīvā 2008/48 būtu ietverti saskaņoti noteikumi tikai kreditora tiesību jomā, varētu būt iespējams, ka patērētāja tiesības, kas nav paredzētas šīs direktīvas 14. panta 3. punktā, dalībvalstis saskaņā ar šīs direktīvas 23. pantu paredz kā sankciju. Proti, ja kredītlīgums tiek atsaukts vēlāk nekā 14 dienas pēc līguma noslēgšanas, parasti tā iemesls varētu būt informācijas sniegšanas pienākuma neizpilde.
- 21 Tomēr saskaņā ar Direktīvas 2008/48 23. panta otro teikumu šādai sankcijai būtu jābūt samērīgai. Ja kredītlīgums jau ir pilnībā izpildīts, tas principā varētu būt izslēgts (skat. iepriekš 9. punktu). Tas tādēļ, ka, atzīstot iepriekš 16. punktā minētās tiesības prasīt ienākumu izmaksu, pēc kredītlīguma pilnīgas izpildes izteikts atteikums patērētāju ietekmētu tā, it kā tas ar katru savu veikto maksājumu ir veicis naudas ieguldījumu, kura ienesīgums ir piecus procentpunktus virs attiecīgās pamatlīkmes, un tas varētu gaidīt līdz atteikumam, cik vien ilgi vēlas.
- 22 Direktīvas 2008/48 35. apsvēruma, saskaņā ar kuru direktīvai nebūtu jāierobežo kāds no dalībvalstu noteikumiem attiecībā jautājumiem par preču atdošanu vai kādu citu saistītu jautājumu, nevarētu būt piemērojams šajā lietā, jo tiesības prasīt ienākumu izmaksu ir tieši ar kredītlīguma atteikumu saistīts regulējums.